

Lityński, Adam. Prawo Rosji i ZSSR 1917-1991 czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików). Krótki kurs. Wydawnictwo C.H. Beck (série Wykłady specjalizacyjne): Warszawa, 2010, ISBN978-83-255-1153-1, 395. stran, cena: 59 Zł.

Prof. Litinski (nar. 1940 ve Lvově) je jeden z předních právních historiků v Polsku. V současné době je vedoucím katedry právních dějin na právnických fakultách v Katowicích a Białystoku. Oblastí jeho zájmu jsou moderní polské dějiny a dějiny 20. stol.

Tato kniha však nepředstavuje polskou historii, nýbrž historii jednoho z velkých sousedů Polska – Ruska. Právo v sovětském Rusku a SSSR v letech 1917-1991 bylo v mnoha aspektech extrémně odlišné od právních řádů kapitalistických států. Po 1. sv.v. komunisté nepřevzali právní řád carského Ruska, ale vytvořili nový právní řád postavený na komunistických ideích. Zejména v letech 1917.1922 soukromé právo ztratilo řadu typických institutů, např. došlo k omezení soukromého vlastnictví /půda byla jen ve vlastnictví státu/, nebo došlo k úplnému zrušení dědického práva. Rovněž v ostatních oblastech došlo k neuvěřitelným změnám – např. v trestním právu byla zrušena zásada „nullum crimen sine lege“. Situace se začala zlepšovat až po Stalinově smrti. Sovětský právní řád po 2. sv. v. sloužil za vzor pro ostatní socialistické státy.

Kniha představuje nejdůležitější oblasti komunistického práva ve čtyřech částech: ústavní, trestní a občanské právo a struktura soudů a bezpečnostních orgánů.

Všechny části jsou strukturovány časově a částečně také tématicky: např. občanské právo je rozděleno na tři části: občanské právo bez rodinného práva /s kapitolami obecná část, věcná práva, obligace a dědické právo/, rodinné právo a civilní procesní právo.

Kniha obsahuje i krátký úvod o komunistické a marxistické ideologii a filozofii. Text je doplněn poznámkovým aparátem, seznamem sovětských zkratk s vysvětlením, věcný a osobní rejstřík.

Kniha umožňuje základní přehled o právu sovětského Ruska a SSSR v letech 1917-1991. Po r. 1989 nevyšla v Polsku žádná kniha zabývající se tímto tématem, stejně tak je tomu i v České republice, kde také nenalezneme podobnou monografii. Tato kniha může být užitečná nejen pro právníky, ale i pro historiky, filozofy a politology.

Kniha představuje vyváženou práci, přesto si autor neodpustil názvem malou narážku v podobě, kterou navozuje Stalinovu knihu „Historie komunistické strany – krátký kurz“.

Pavel Salák, jr.